

Pol ndê bapia têḡ lau Pilipai-ḡga Yom whê bapia dindéc sa-ḡga

Pol gic lau naḡ sêḡbo malac Pilipai kêsi ma hoc ḡawaê ḡayham asê têḡ ḡac, tôm dasam yêc Aposel 16:12-40. Tiḡambu iḡ ndöc gapocwalô yêc malac Rom, ma têḡ ndoc dinaḡ iḡ to bapia dindéc têḡ lau naḡ sêkêḡ whiḡ Yisu yêc malac Pilipai.

Malac Pilipai iḡ malac tiwaê, ma lau Rom-ḡga daêsam sêndöc dinaḡ tu sênem göliḡ gameḡ Masedonia-ḡga. Luk whê sa yêc Apo 16:13 bu têḡ ndoc Pol bu hoc ḡawaê ḡayham asê yêc malac Pilipai, naḡ iḡ gauc gêm bu tap lau naḡ sêtoc Anötö sa yêc malac dau ḡamakê. Tu dinaḡ-ḡga lau ḡatô gauc gêm bu mboe lau Israel-ḡga si lôḡ wê-ḡga daḡ kalhac malac Pilipai têḡ têm dinaḡ dom, bu Pol sôc lau Israel-ḡga si lôḡ wê-ḡga yêc malac honḡ tu bu nem mêtê-ḡga.

Pol to bapia dindéc tu bu tôc iḡ ndê atac ḡayham ḡahu asê, ma bu nem daḡge lau Pilipai tu gêḡ naḡ sêkêḡ têḡ iḡ tu sênem iḡ sa-ḡga. Ma iḡ whê iḡ ndê lêḡ naḡ mbo-ḡga, naḡ sa têḡ ḡac, ma gic miḡ pi iḡ ndê gwelenḡ. Iḡ kac lau Pilipai bu sêlhac ḡaḡga, ma gêḡ ḡayham me sac bocke bu hóc asê ḡac, naḡ sêḡbo ti atac ḡayham ḡapaḡ. Ma iḡ kêḡ puc ḡac pi kêdôhônḡwaga tasaḡ.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Pol lu Timoti, naŋ am akiŋ Yisu Kilisi, ato bapia dindec têtj mac lau naŋ akêtj whiŋ Yisu Kilisi yêc malac atu Pilipai. Alu ato têtj gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôn, ma têtj lau naŋ sem akiŋ gôlôwac dabuŋ, ma têtj Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ. ² Mwasiŋ ti yom malô akêtj yac neŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têtj mac.

Pol tenj mbec ti gêm danje Anötö

³ Têm hoŋ naŋ aö gauc gêm mac, naŋ gam danje aneŋ Anötö tu mac-ŋga. ⁴ Tôm bêc hoŋ aö gateŋ mbec têtj Anötö tu mac hoŋ-ŋga, ma gakôm ti atac ŋayham atu. ⁵ Ŋahu bu têtj têm mac akêtj whiŋ tiwakuc e meŋ têtj kwahic dec, naŋ mac apuc aneŋ gwelenj ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ ŋapaŋ. ⁶ Ma aö gakêtj whiŋ bu Anötö, naŋ gic hu iŋ ndê gwelenj ŋayham yêc mac nem ŋalôm, naŋ oc ndic dabiŋ gwelenj dau ma puc mac dôŋ e Yisu Kilisi mbu meŋ. ⁷ Aö gakôc gauc bocdinaŋ pi mac hoŋ gac ŋawaê, ŋahu bu aö tac whiŋ mac ma gauc gêm mac ŋapaŋ. Mac awêkaiŋ Anötö ndê mwasiŋ awhiŋ aö, ma alhac awhiŋ aö ŋapaŋ. Mac alhac awhiŋ aö têtj têm naŋ aö gandôc gapocwalô, ma têtj têm naŋ galhac tu wapuc ŋawaê ŋayham dôŋ ma wawhê sa bu yom ŋandô-ŋga, naŋ bocdinaŋ. ⁸ Ma aö wasôm yom ŋandô yêc Anötö aŋgô-ŋga, bu aö atac whiŋ mac ndu andô, tôm Yisu Kilisi dau tac whiŋ ti tawalô mac.

⁹ Ma aö gateŋ mbec bu Anötö kôm mac nem gauc anyalê iŋ-ŋga ti anyalê lêŋ ŋayham ma sac-ŋga êŋsôwec tiatu. Ma gauc dinaŋ oc puc mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ e êŋsôwec tiatu bocdinaŋ. ¹⁰ Ma bocdinaŋ mac oc atôm bu aŋsahê gêtj hoŋ ma

anjalê sac ma ngayham. Asap ngayham dôñ napan ma bocdinañ têtñ Kilisi ndê bêc mbu men-nga, nañ mac oc atôm bu alhac in angô-nga ti nem ñalôm ñawasi ma nem giso mbasi. ¹¹ Ma ñalêtñ dinañ dec mêtê gitêtñ oc ti mac nem akêtñ whin Yisu Kilisi ña-ñandô. Ma mac nem lêtñ gitêtñ dinañ oc po Anötö ndê waê sa, ma lau daêsam oc sêmpin in tu mac-nga.

Pol ndê ñahu mbo tali-nga yêc Kilisi

¹² O asidôwai, aö atac whin bu mac anjalê ñapep bu ñawapac nañ hóc asê aö, nañ kalhac ñawaê ngayham ahuc dom, magoc gêm gwelen ñawaê ngayham-nga sa. ¹³ Bu lau hon nañ sêmbô Sisa ndê andu kin-nga, ma lau hon yêc malac atu dindec, nañ sênyalê bu aö gandöc gapocwalô tu Kilisi-nga. ¹⁴ Ma aö neñ gandöc gapocwalô puc asidôwai sêkêtñ whin Pômdau-nga daêsam dôñ bu sêlhac ñanga ma sêhoc Anötö ndê yom asê ti atac pa su, hóc gêlêc ñamata-nga lê su. ¹⁵ Asidôwai ñatô sêkôc gauc ngayham pi aö ma tu dinañ-nga dec sêhoc Kilisi ndê ñawaê asê. Ma ñatô sêhoc ñawaê ngayham asê bu ñac sem lêmun aö ma sêkôm tu bu sêhoc gêlêc aö-nga. ¹⁶⁻¹⁷ Ñac si ñahu sem Kilisi ñawaê sa-nga solop dom, ma sêkôm tu sêpo dau sa-nga ma tu sêkêtñ ñawapac atu têtñ aö, pi sac aneñ ñawapac gapocwalô-nga ñahô. Magoc asidôwai ngayham sêlhac sêwhin aö, ñahu bu ñac atac whin aö, ma sênyalê bu aö gandöc gapocwalô tu aneñ gwelen wapuc ñawaê ngayham dôñ-nga. ¹⁸ Aö wasôm sake? Ñac si ñahu sêkôm gwelen-nga bu ngayham me sac, nañ gêtñ atu dom. Tigen aö galic gêtñ atu dan, nañ bocdec bu, Kilisi ndê ñawaê tiapa, ma gêtñ dau kôm aö atac ngayham atu. Ma aö wambo ti atac ngayham napan, ¹⁹ ñahu

bu aö kayalê tidôñ bu Yisu Kilisi ndê Nalau, ma mbec nan mac aten, nan lu-lu oc sênem aö sa yêc ñawapac gapocwalô-nga. ²⁰ Aö tac whin ma gakêñ batan bu aö oc mayan tu gêñ dan-nga dom, magoc aö bu walhac ti nen atac pa su, ma wapo Kilisi ndê waê sa, tøm aö gakôm ñapan e meñ têtñ kwahic dec. Aö bu wambo tanli me aö bu wambac ndu, magoc gêñ atu tigen yêc, nan bu wapo Kilisi ndê waê sa. ²¹ Aö bu wambo tanli, dec wambo tu wapo Kilisi ndê waê sa-nga en, ma bu wambac ndu, dec wandi wambo wawhin in, nan oc êmwasiñ aö êñlêc. ²² Magoc aö bu wambo tanli, dec oc nditøm bu gwelen nan in kêtñ sip aö aman, nan oc ñandô sa. Aö galic señ lu dinañ, magoc kayalê lêtñ bu wasa-nga, nan dom. ²³ Señ lu dinañ kôm aö nen ñalôm gi lu. Aö tac whin bu wahu nom dindec sin, wandi wambo wawhin Kilisi. Señ dau ñayham kêtêc. ²⁴ Tigen anen ñalôm kac aö bu wanem mac sa, ma bocdinañ aö bu wambo tanli, nan dec oc êmwasiñ mac êñlêc. ²⁵ Aö gakêñ whin bu aö wambo nom wawhin mac hon tu bu wapuc mac nem akêtñ whin dôñ, e alhac ñannga ma ti atac ñayham atu tu nem akêtñ whin-nga. ²⁶ Ma tu gêtñ hon dinañ-nga, dec mac oc apo Yisu Kilisi ndê waê sa êñlêc, ma atac ñayham atu tu aö wambu wamen ma wambo wawhin mac tiyham-nga.

²⁷ Yom atu dec wasôm têtñ mac. Ayob daôm bu asa nem lêtñ hon ankc lêtñ gitêtñ, nan gic lau nan sêkêtñ whin Kilisi ndê ñawaê ñayham, nan ñawaê. Ma bocdinañ aö bu waloc ma walic mac tiyham, me bu wanğô ñawaê ñambwa pi mac, goc wanjalê bu mac hon apiñ daôm dôñ, ma ambo ti nem ñalôm

tigen, ma alhac nanga tu apuc njawê njayham, nan mac akêñ whin, nan dôñ. ²⁸ Ma aô oc wanjalê bu mac atôc daôm tu lau nan sêkêñ kisa mac-nga dom. Gêñ dau oc tôc asê bu mac atap Anötö ndê mwasiñ nem mac si-nga sa su, ma lau nan sêkêñ kisa mac, nan sic waê bu Anötö sen nac su sêniñga. ²⁹ Anğô su nan. Anötö kêmwasin mac tu Yisu Kilisi-nga. Tu dinañ-nga dec mac akêñ whin Yisu, ma gêñ dan whin bocdec bu, mac ahôc njawapac tu in-nga whin. ³⁰ Njawapac kain tigen mac alic aô gahôc mun-nga, ma kwahic dec mac anğô bu gahôc njapan gambo, nan kwahic dec tap mac sa su bocdinañ.

2

Lau sêkêñ whin-nga si lêñ

¹ Mac ati Kilisi ndê lau, dec gêm mac sa, me mba? In ndê atac whin mac-nga kêgilí mac bu atac whin nem asidôwai, me mba? Njalau Dabuñ kêñ mac nem njalôm pitigen, me mba? Mac nem akêñ whin Kilisi kêgilí mac bu tamwalô nem asidôwai ti anem nac sa, me mba? ² Bu bocdinañ, dec wandac mac bu ambo ti nem gauc pitigen, ma ti nem njalôm tigen, ma asap mêtê atac whin asidôwai-nga dôñ njapan. Ambo bocdinañ, dec mac oc akôm aô atac njayham êñlêc. ³ Mac lau tigen-tigen gauc nem daôm êñlêc dom ma atoc daôm sa dom, magoc anğwiniñ daôm ma atoc nem asidôwai sa hóc gêlêc daôm. ⁴ Akôc gauc pi lêñ anem daôm sa-nga njapan dom, magoc akôc gauc pi lêñ anem asidôwai sa-nga.

Kilisi kêgwinin dau, ma Anötö toc in sa

⁵ Akôc gauc kain tigen dinañ bu in kêkuc Yisu Kilisi dau ndê lêñ. ⁶ Bu Kilisi in Anötö njandô. Tigen

in gauc gêm bu kôc ñaclai ti ñawasi atu tôm Anötö dau ndê, nanj dôñ ma mbo gitôm Anötö dau ñapanj dom. ⁷ Inj gêlic ñayham bu hu gêñ undambê-ñga honj dinanj sinj, ma ti ñgac akinj ñambwa. Inj menj mbo nom, ma lau nom-ñga sêlic inj gitôm ñac dau si danj. ⁸ Inj kêgwininj dau ma danjga wambu têtj Damba e tôm inj mbac ndu. Yomandô. Inj mbac ndu pi a gicso dau gitôm ñgac sac danj. ⁹ Tu inj ndê lêtj honj dinanj-ñga dec Anötö toc inj sa kêlêc, ma kêtj ñaê ti waê têtj inj nanj hôc gêlêc ñaê ti waê honj su. ¹⁰ Ma tu dinanj-ñga anjela ma ñamalac ti gêñ honj nanj sêmbo undambê ma sêmbo nom me nom ñalôm, nanj oc sêtoc Yisu ndê ñaê sa ma sêpônj haduc têtj inj. ¹¹ Ma ñac honj oc sêhoc yom asê ma sêsôm asê bu yomandô, Yisu Kilisi inj Pômdau. Ma ñalêtj dinanj ñac oc sêtoc Damanj Anötö ndê waê sa.

Lau sêkêtj whinj-ñga sêtôm ñawê nom-ñga

¹² O anej lau atac whinj-ñga. Têtj têm aö gambo gawhinj mac, nanj aö galic bu mac danjam wambu Anötö ñapep. Ma kwahic dec aö g ambo gawhinj mac dom, ma ganjô ñawaê bu mac akôm bocdinanj hôc gêlêc ñamata-ñga su. Asap nem lêtj dinanj dôñ ñapanj andic ñawaê. Atoc Anötö sa ma atöc inj, ma asa nem lêtj honj tôm inj atac whinj. Ma ñalêtj dinanj inj ndê mwasinj nem mac si-ñga, nanj mac atap sa su, nanj oc ti gêñ ñandô mbasi-ñga dom. ¹³ Bu Anötö dau ndê ñaclai gêm gwelenj yêc mac nem ñalôm, tu bu kôm mac atac tec lêtj bocke nanj so inj ndê atac whinj. Ma ñaclai dau oc nem mac sa bu asa nem lêtj anjuc inj ndê atac whinj. ¹⁴ Gêtj honj nanj mac bu akôm, nanj ayob daôm bu atucdinj me asenj daôm pi dom. ¹⁵ Ma ñalêtj dinanj mac oc ambo ti nem

ɲalôm ɲawasi ma giso mbasi. Bu mac ati Anötö atui awhê ma ɲgac, ma ambo nom ambo lau sac naɲ si lêɲ daɲ solop dom, naɲ ɲalôm. Magoc mac akôm mêtê solop eɲ andic ɲawaê, bu ambo lau dau ɲalôm atôm ya ɲawê naɲ pô gameɲ têtê ôbwêc. ¹⁶ Ma ɲalêɲ dinaɲ oc nem lau dau sa tu bu sêɲyalê yom ɲandô naɲ tôc seɲ dandöc taɲli-ɲga asê, naɲ mac asap dôɲ ambo. Ma tu dinaɲ-ɲga gwelenɲ naɲ gakôm yêc mac-ɲga oc ɲandô mbasi dom, ma têtê ndoc Kilisi mbu meɲ, naɲ mac oc ati aneɲ ɲahu wapo dauɲ sa-ɲga. ¹⁷⁻¹⁸ Gwelenɲ ti sakinɲ naɲ ti mac nem akêɲ whiɲ ɲa-ɲandô, naɲ gitôm da ɲayham naɲ mac akêɲ têtê Anötö. Ma lau Rom-ɲga bu sêkic yom bu sêkêc aneɲ dac siɲ, dec oc tôm da daɲ tiyham naɲ sêkêc sac mac nem da dau ɲahô. Tigenɲ aö neɲ atac ɲayham tu mac-ɲga oc pacndê dom, aö oc wambo ti atac ɲayham eɲ. Ma mac bocdinaɲ, ambo ti nem atac ɲayham awhiɲ aö.

Pol bu êɲkiɲ Timoti têtê Pilipai ndi

¹⁹ Pômdau Yisu bu lic ɲayham, dec gakêɲ batanaɲ bu ɲasawa saunaö oc waɲkiɲ Timoti têtê mac loc. Aö atac whiɲ bu waɲgô ɲawaê pi mac, oc kôm aneɲ ɲalôm tigahô. ²⁰ Aö bu waɲkiɲ iɲ, ɲahu bu ɲamalac daɲ tôm iɲ mbo dom, naɲ kêtê ndê ɲalôm sambuc tu nem yaom mac-ɲga. ²¹ Bu lau daêsam gauc gêm Yisu Kilisi ndê gwelenɲ hôc gêlêc dom, magoc gauc gêm dau si gêtê hôc gêlêc su. ²² Magoc Timoti ndê lêɲ ti sakinɲ ɲa-ɲandô ɲayham mac alic su, ma aɲyalê bu iɲ gêm akiɲ aö gitôm iɲ dau damba, tu puc gwelenɲ ɲawaê ɲayham-ɲga dôɲ. ²³ Bocdinaɲ têtê ndoc aö bu walic seɲ bocke ɲac oc sêkôm têtê aö, naɲ aö gauc gêm bu waɲkiɲ iɲ têtê mac loc ɲagahô.

24 Ma aö gakêñ whiñ bu Pômdau dau oc nem aö sa, ma ñasawa sauñ aö dauñ oc watêñ mac waloc bocdinañ.

Pol sôm bu êñkiñ Epaprodaitas têtñ ñac ndi

25 Muñ-ñga mac aᅅgô bu aö gandöc ti ñawapac, dec aᅅkiñ Epaprodaitas bu nem aö sa. Inñ gêm gwelen whiñ aö gitôm aneñ asidôwa ñandô, ma kalhac gitôm ñgac siñ-ñga ñayham tu kôm gwelen ñawaê ñayham-ñga. Kwahic dec aö gauc gêm tidôñ bu wañkiñ inñ mbu têtñ mac loc ñagahô. 26 Inñ tac whiñ ñandô bu lic mac hoñ tiyham, ma inñ kêyalê bu mac aᅅgô ñawaê pi inñ ndê gêm bac, dec kôm inñ ñalôm ñawapac tu mac-ñga. 27 Bu gêm bac dau kôm inñ yham dom, kêpiñ bu inñ mbac ndu. Tigenñ Anötö tawalô inñ ma kôm inñ ñayham sa. Ma Anötö tawalô aö bocdinañ, bu Epaprodaitas bu mbac ndu ma hu aö siñ, dec oc kêñ ñawapac atu danñ tiyham têtñ aö. 28 Tu dinañ-ñga dec aneñ ñalôm kac aö bu wañkiñ inñ mbu têtñ mac loc, ma mac oc atac ñayham bu alic inñ tiyham, ma aneñ ñalôm ñawapac oc tighô bocdinañ. 29 Tu Pômdau-ñga dec akôc inñ sa ti atac ñayham atu têtñ ndoc inñ hóc asê mac. Aö wasôm têtñ mac bu atoc inñ ma lau nañ sêtôm inñ, nañ sa ñapep. 30 Bu inñ kêñ dau sambuc ma töc dau dom bu mbac ndu tu Kilisi ndê gwelen-ñga. Bu inñ gêm akiñ aö gêm mac hoñ aᅅôm, e kêpiñ bu inñ mbac ndu.

3

Ñahu andô dati lau gitêñ yêc Anötö aᅅgô-ñga

1 A neñ asidôwai, aö bu wasôm yom ñatô têtñ mac whiñ bocdec bu. Ambo ti atac ñayham ñapañ tu mac ati Pômdau ndê lau-ñga. Yom nañ kwahic

dec aö bu wato, nan gato kain tigen têng mac mun su, magoc aö galic ñayham bu wato tiyham, tu bu wapuc mac dôñ bu yom tasan kôm mac nem akên whin tisac dom. ² Ayob daôm ñapep têng lau sac nan sêkac mac bu asôc ðpwac sêsê laungac ñamlic ñatô su-nga ñapu. Ñac sêtôm giam pôm ma atac whin bu sêkôm mac nem ñamlic tisac ñambwa. ³ Ñac gauc gêm bu pwac sêsê ñamlic-nga dinan kôm ñac sêti Anötö ndê lau solop. Magoc mba. Pwac dinan ña-ñahu andô hêganôn yac lau nan tam akin Anötö tôm Ñalau Dabun gêm gôlin yac. Yac neñ ñahu dapo daun sa-nga sip gên nan ñamalac ñambwa sêkôm têng yac ñamlic, nan dom, magoc sip gwelen nan Yisu Kilisi kôm yêc yac neñ ñalôm-nga.

Kilisi tigen ti Pol ndê ñahu po dau sa-nga

⁴ Lau ñatô gauc gêm bu Anötö oc kôc ñac sa tu gên ñamlic-nga. Oc tôm bu wapo daun sa pi gên kain dinan whin, ma aö bu wakôm dec aneñ ñahu wapo daun sa-nga hôc gêlêc lau hon si su. ⁵ Bu sêsê aneñ ñamlic ñatô su têng aneñ bêc ti-8-nga kêkuc lau Israel-nga si pwac. Aö Israel si dan, nan gasa akên Benjamin ndê ton. Aö kayalê abanji si yom Hibu ti gêbôm hon. Aö kakuc lau Palêsai si lêng sêsôc Moses ndê yomsu hon ñapu-nga. ⁶ Aö gakên daun sambuc tu gên bocke nan gakôm, tôm nan mun-nga gakên kisa lau sêkên whin Yisu-nga ti neñ ñalôm sambuc. Ma yêc ñamalac ango-nga aö gatôm ngac gitên tu kakuc Moses ndê yomsu hon ñapep-nga.

⁷ Mun-nga aö gapo daun sa ma gauc gêm bu Anötö oc kôc aö sa tu gên dinan-nga, tigen kwahic dec aö kayalê Kilisi, dec tankwê gên dinan ñadan bu nem aö sa tiyham lec dom. ⁸ Yomandô. Kwahic dec

aö gatap mwasiŋ atu andô sa, tu kayalê Yisu Kilisi-nga, ma tu aneŋ Pômdau iŋ-nga. Ma aö taŋkwê iŋ tigeŋ bu nem aö sa. Tu dinaŋ-nga dec galic gêŋ ŋatô hoŋ gitôm gêŋ ŋambwa ma gêŋ ŋagolop, ma gahu siŋ su tu bu Kilisi tigeŋ ti aneŋ ŋahu gapo dauŋ sa-nga. ⁹ Aö bu wasap Kilisi tawasê dôŋ ŋaŋga, ŋahu bu Anötö kôc aö sa ma gêlic aö gitôm ŋgac gitêŋ tu gakêŋ whiŋ Kilisi-nga, ma tu kakuc lêŋ yomsu-nga dom. Yomandô. Anötö kêmwasinŋ aö ŋambwa, dec sam aö bu ŋgac gitêŋ tu gakêŋ whiŋ Kilisi-nga. ¹⁰ Aö tac whiŋ bu waŋyalê Kilisi ti Anötö ndê ŋaclai atu, naŋ uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-nga. Ma waŋkuc iŋ ndê lêŋ hôc ŋandê ti mbac ndu-nga. ¹¹ Ma aö gakêŋ batanŋ bu oc waŋkuc iŋ ndê lêŋ tisa akêŋ lau batê-nga bocdinaŋ.

Pol yêm dau su ŋandô tu bu êŋkuc Kilisi-nga

¹² Nalêŋ dinaŋ aö tac whiŋ ndu andô bu waŋyalê Kilisi ti waŋkuc iŋ-nga, tigeŋ aö wasôm bu aö gac dabiŋ neŋ lêŋ hoŋ tu waŋkuc iŋ-nga su lec dom. Mba. Magoc Yisu Kilisi kôc aö dôŋ ma gêm aö k wi tu bu wati iŋ ndê, ma tu dinaŋ-nga dec aö gayêm dauŋ su tu bu waŋyalê ti waŋkuc iŋ ŋapep eŋ, gakôm gitôm ŋgac naŋ kêti ŋaŋga bu tap iŋ ndê ŋaôli sa. ¹³ Asidôwai, aö kayalê bu aö gac dabiŋ lêŋ dau su dom. Magoc aö gakôm gêŋ tigeŋ bocdec bu, aö waŋlhiŋ gêŋ naŋ yêc aö dômwêŋ-mbu naŋ siŋ, ma wakôm ŋaŋga bu wakôc gêŋ naŋ yêc aö aŋôŋ ndô-nga, ¹⁴ gitôm ŋgac naŋ kêti ŋaŋga ma gêm neneŋ bu hôc asê batiŋ pacndê-nga ma tap ndê ŋaôli sa. Ma ŋaôli naŋ aö gayêm dauŋ su bu wakôc, ma Anötö kêgalêm aö sa ma piŋ aö dôŋ gam damiŋ Yisu Kilisi

tu bu watap sa-nga, naŋ mwasiŋ dandöc taŋli yêc undambê-nga.

Dasa neŋ lêŋ bambaliŋ dom

¹⁵ Yac lau naŋ dati gwalam akwa dakêŋ whiŋ-nga, naŋ taŋkuc gauc tigeŋ dinaŋ dandic ŋawaê. Ma mac bu gauc nem yom ŋatô so aneŋ, naŋ Anötö oc tôc tiawê têŋ mac. ¹⁶ Magoc lêŋ naŋ Anötö tôc têŋ yac lau dakêŋ whiŋ-nga su, naŋ dasa dandic ŋawaê. ¹⁷ O asidôwai. Aneŋ lêŋ ti mac hoŋ nem dôhôŋ aŋkuc-nga. Ma tamtiŋ lau naŋ sêŋkuc aö neŋ lêŋ, ma aŋkuc ŋac bocdinaŋ. ¹⁸ Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu lau daêsam sêsa si lêŋ bambaliŋ, dec tôc asê bu sêlic Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau gitôm gêŋ ŋambwa, ma sêtôm ŋacyo yom ŋandô-nga. Aö gasôm yom dau têŋ mac têm ŋatô su, ma kwahic dec wasôm tiyham ti taŋsulu eŋ. ¹⁹ Lau kaiŋ dinaŋ sic waê bu sêniŋga. Ŋac gauc gêm gêŋ nom-nga gitôm gêŋ daneŋ ti danôm-nga kêlêc, ma bocdinaŋ dec gêŋ dau ti ŋac si pômdau. Magoc gêŋ naŋ sêlic bu ŋayham ma sêtoc dau sa pi, naŋ dalic bu gêŋ mayan-nga. ²⁰ Yac neŋ malaŋ ŋandô yêc undambê. Ma yac dakêŋ batan ti dahôn yac neŋ †Ŋgac Nem Yac Si-nga bu mbu akêŋ undambê meŋ, naŋ Pômdau Yisu Kilisi dau. ²¹ In kôc ŋaclai atu gitôm bu kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc in ndê gôliŋ ŋapu, ma in oc nem yac neŋ ŋamlic waêmbe kwi ti ŋamlic wakuc ma ti ŋawasi atu, ŋa ŋaclai tigeŋ dinaŋ.

4

Pol gêm la lau Pilipai

¹ Tu dinaŋ-nga dec aneŋ asidôwai, aö wasôm têŋ mac bu alhac ŋaŋga ti asap nem akêŋ whiŋ

Pômdau dôñ. Aö atac whiñ mac ndu andô, ma gakêñ batan bu walic mac tiyham. Anenñ gwelenñ ña-ñaôli ñayham ti nenñ atac ñayham ñahu, nanñ mac daôm.

² Aö ganğô bu mac nem awhê lu, nanñ Yuodia lu Sintike sêsenñ dau. Aö bu wasôm têtñ inlu bu sêmasanñ yom nanñ yêc inlu ñasawa, ma sêmbô ti si ñalôm tigenñ tu inlu sêkêñ whiñ Pômdau-ñga. ³ Ma anenñ silip ñayham Sisigus,* aö bu wandac am bu nem awhê lu dinañ sa, ñahu bu munñ-ñga inlu sem gwelenñ tu sêpuc ñawaê ñayham dôñ-ñga sêwhiñ aö ma Klemen ti anenñ asidôwai ñatô, nanñ si ñaê honñ yêc Anötö ndê Buku Tanli-ñga.

⁴ Tu mac ati Pômdau ndê lau-ñga dec wasôm têtñ mac bu ambo ti atac ñayham ñapanñ. Aö wasôm tiyham bu ambo ti atac ñayham ñapanñ. ⁵ Asap lêtñ malô dôñ tu bu lau honñ sênjalê bu yac lau dakêñ whiñ-ñga nenñ mêtê dau dinañ. Gauc nem bu ndoc kêpiñ bu Pômdau mbu menñ.

⁶ Ahêgo daôm tu gêtñ danñ-ñga dom. Ñawapac bocke nanñ tap mac sa, nanñ atôc têtñ Anötö sip nem mbec ñalôm, ma andac inñ bu nem mac sa. Ma anem danñge inñ tu gêtñ honñ-ñga. ⁷ Ma Anötö ndê yom malô oc nem mac lau nanñ inñ piñ mac dôñ am damiñ Yisu Kilisi, nanñ ahuc, ma nem gôliñ mac nem gauc ti ñalôm. Bu Anötö ndê yom malô inñ gêtñ atu andô, hôt gêlêc ñamalac honñ si gauc.

---

* **4:3:** Sisigus - yom dau yêc Yom Grik, ma danem kwi bu 'ñamalac nanñ kôm gwelenñ whiñ ndê silip.' Lau ñatô gauc gêm bu yom dau inñ ñgac Pilipai-ñga danñ ndê ñaê, ma lau ñatô gauc gêm bu inñ ñaê dom, magoc Pol to yom dau hêganônñ ñamalac danñ nanñ kôm gwelenñ whiñ inñ.

⁸ O aneñ asidôwai. Aö wasôm yom dan tiyham. Yom bocke nan yomandô, ma gêñ bocke nan gêñ tiwaê ma gêñ solop ma ñawasi, gêñ nan gic lau hon tandô ñayham, ma gêñ ñayham datoc sa-nga, ma mêtê ti yom ma gauc hon nan gitêñ eñ, nan wasôm têñ mac bu gauc nem lhac nem gauc ñapan. ⁹ L êñ ti sakin bocke nan aö kadôhôn ti gac dulu têñ mac, me mac anğô y êc aö me alic aö gakôm, nan akôm andic ñawaê. Ma Yom Malô Nđau Anötö dau oc mbo whiñ mac.

Pol gêm danđe lau Pilipai

¹⁰ Muñ-nga mac am aö sa, magoc ñasawa lê e meñ têñ kwahic dec, mac atap señ dan sa tu anem aö sa tiyham-nga dom. Kwahic dec mac gauc gêm aö ma ankin gêñ tu anem aö sa-nga, ma gêñ dinan kôm aö atac ñayham atu, ma kapiñ Pômdau tu mac am aö sa-nga. ¹¹⁻¹² Aö gato yom dinan tu gapônda dauñ-nga dom. Mba. Aö kayalê têm gapônda dauñ-nga, ma kayalê têm gandöc mwasin ñalôm-nga. Aö bu neñ gêñ mba ma gêñ yô aö, me bu neñ gêñ daêsam ma waneñ hóc aö dôñ, tigen wahêgo dauñ dom. Nahu bu aö kadôhôn dauñ su bu ñayham me sac bocke bu tap aö sa, nan aö oc wambo ti atac ñayham eñ. ¹³ Kilisi kên ñaclai têñ aö bu wakôm gêñ hon, ma tu dinan-nga dec aö gatôm bu wambo ti atac ñayham eñ.

¹⁴ Bocdinan, aö bu wapônda dauñ, dec wambo ti atac ñayham eñ, magoc mac akôm mêtê ñayham ma gauc gêm aneñ ñawapac dec ankin gêñ tu anem aö sa-nga. ¹⁵⁻¹⁶ Mac lau Pilipai-nga anyalê su bu têñ ndoc mac anğô ñawaê ñayham tiwakuc, ma aö galom malac atu Tesalonika, nan mac ankin gêñ

tu anem aö sa-nga tēm ñatô. Ma tēñ tēm nañ gahu mac nem gameñ Masedonia-nga siñ, nañ gôlôwac dabuñ malac ñatô-nga sêkêñ gēñ dañ tu sēnem aö sa-nga dom. Mac tamwasēm. ¹⁷ Aö tac whiñ bu mac asap nem mêtê akêñ gēñ-nga dinañ dôñ ñapañ. Aö gasôm yom dau tu bu wakac mac bu akêñ gēñ tēñ aö-nga lec dom, magoc aö kayalê bu mac bu asap nem lêñ amwasin aö ma lau ñatô-nga dôñ, dec lêñ dau oc êmwasiñ mac hôc gêlêc su ô. ¹⁸ Kwahic dec aö gapônda gēñ dañ dom. Gēñ nañ mac añkiñ tēñ aö ma Epaprodaitas kēñ tēñ aö gēm mac añôm, nañ daêsam ñandô dec gēm aö sa kêlêc. Gēñ dau gitôm da ñamalu ñayham nañ Anötö tac whiñ, ma gic in tandô ñayham. ¹⁹ Anötö, nañ yob aö ñapañ, in Mwasin ti Ñawasi atu Ñadau, ma Yisu Kilisi ti ñahu datap in ndê mwasin atu sa-nga. Ma aö kayalê bu gēñ bocke nañ mac apônda, nañ yêc in ndê mwasin atu ñalôm, ma in oc kēñ tēñ mac. ²⁰ Bocdinañ dapo Damañ Anötö ndê waê sa tôm tēm hoñ ndi. Yomandô.

Pol gic bata in ndê bapia

²¹ Akêñ aneñ acsalô tēñ lau dabuñ hoñ nañ sêkêñ whiñ Yisu Kilisi yêc malac Pilipai. Asidôwai nañ sêmbô sêwhiñ aö, nañ sêkêñ si acsalô tēñ mac bocdinañ. ²² Ma Anötö ndê lau dabuñ hoñ nañ sêmbô malac dindêc, nañ boc-dinañ. Ma lau sêkêñ whiñ-nga nañ sem gwelen sêmbô Sisa ndê andu, nañ gauc gēm mac hôc gêlêc.

²³ Mwasin akêñ Pômdau Yisu Kilisi puc mac nem gatôm dôñ.

Anötö ndê Yom Lêñsêñ Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7